

REVIU.

Altres
domesticitats.

El projecte Reviu 6
Juli Capella - Comissari de l'exposició
'100 objectes d'IKEA que ens hagués
agradat tenir a VINÇON'

El perquè i el com d'un projecte 8
col·laboratiu
Carmina Borbonet - Departament
d'Educació del Museu del
Disseny-DHub

Relatoria 11
Claudia Frontino (Agència Talaia)

Conversa Curro Claret i TAKK 30
(Alejandro Muiño i Mireia Luzárraga)

El projecte REVIU va néixer com a contrapunt a l'exposició "100 objectes d'IKEA que ens hagués agradat tenir a VINÇON". Però en realitat s'ha convertit en un **projecte autònom** que desafia les regles establertes de l'entorn domèstic quotidià.

L'exposició sobre Vinçon i Ikea, basada en la història i producció d'aquestes dues marques comercials, va ser fruit de la voluntat del DHub d'homenatjar la botiga barcelonina Vinçon després de gairebé 75 anys com a far del disseny local. Però Fernando Amat, el propietari i *alma mater* de la botiga, va decidir que li donaria menys vergonya —i el divertiria més— fer una selecció d'aquells 100 objectes de la competència, d'Ikea, que a ell li hauria agradat tenir a la seva botiga. D'aquí el paradoxal, irònic i molt *vinçonianà* títol de la mostra.

Però és clar, una institució pública com és el DHub no podia rendir-se a una mera exhibició mercantil. I per això es va buscar un joc de miralls amb duplicitats

comparatives entre ambdós referents. Més enllà de mostrar díptics relacionals —entre el localisme *botiguer* barceloní i el globalisme escandinau—, l'objectiu final de la mostra era debatre sobre el disseny de l'entorn domèstic. Per què és com ens envolta? **Qui decideix els productes que podem adquirir i com es fa?** Quines prestacions ens donen i a quin preu? I sobretot, amb quines implicacions polítiques i mediambientals? És a dir, quina és la lògica que predomina en el sistema consumista que ens nodreix amb objectes. Això fa que ens preguntem "hi ha alguna altra lògica per crear cadires, taules, plats o llums?" Certament. Subsisteix l'artesanía, el fes-t'ho tu o l'autoproducció, les petites editores, la reutilització personalitzada, el hackeig... Representen una part menor de tot el que ens envolta, però significativa.

Per això es va plantejar REVIU com un annex a l'exposició, per donar-li un contrapunt social. En realitat, una

altra mirada, en què l'epicentre no fos el mercat real, ni l'executor creatiu un dissenyador contractat. Perquè aquesta equació sempre ens dona els mateixos resultats, en els quals només compta **l'obtenció de beneficis**.

REVIU juga amb el significat en català de *renaixement*, però també coincideix amb la fonètica anglesa de *review*, de revisar, donar un altre significat al que s'estableix. Reviure matèria i revisar rutines. Originàriament va néixer com un experiment participatiu obert: que tots els visitants de l'exposició del DHub hi poguessin portar els seus mobles i objectes vells o en desús, per poder donar-los una nova vida. Però, a més, que fossin transformats per gent aliena al món endogàmic del disseny. Què passaria si els usuaris decidissin com han de ser les seves coses? Però el tema va prendre una dinàmica pròpia, i encara es va voler anar més enllà, no era un mer exercici de *design thinking* amb consumidors. Es va buscar la còmplicitat

i participació activa, no només aparent, de persones que no fossin el prototip normatiu de consumidor. **Persones que d'una manera o altra són marginades de l'entorn social.** D'aquí prové la importància de conèixer-ne les vivències, els anhels i la prioritat en les seves necessitats domèstiques.

Es tracta d'un procés indagatori, alternatiu, deslligat de la immediatesa i de la seva materialització en productes reals per vendre. Un experiment que ens certifica que **el mercat continua sent molt restringit i estandarditzat, i que hi ha espai per als marginats.** La destresa especulativa i experiència de Curro Claret i de TAKK, Mireia Luzàrraga i Alejandro Muñoz, en un feliç tàndem complementari, han aconseguit activar desenes de persones que, alienes al món del disseny, s'han atrevit a provar les seves idees, reutilitzant mobles o usant cartró per reivindicar domesticitats diverses, indiferents al mercat. Reals com la vida mateixa, però a les quals sovint el disseny no ha arribat. Aquesta vegada sí.

Juli Capella
Comissari de l'exposició
'100 objectes d'IKEA que ens hagués
agradat tenir a VINÇON'

El perquè i el com d'un projecte col·laboratiu

L'objectiu d'un museu quan promou un projecte d'acció comunitària és esdevenir més obert i accessible per a la ciutadania. Amb aquests projectes el museu avança cap a la inclusió i reforça els seus lligams amb el context i el teixit social. D'aquesta manera es creen vincles amb les entitats participants amb la intenció de mantenir-los en el temps. Un projecte d'acció comunitària fa que el museu, més enllà de la seva dimensió patrimonial, sigui un espai relacional. Un espai on crear vincles amb organitzacions, entitats i comunitats, que afavoreixi l'intercanvi de coneixements i la incorporació de diverses mirades, sabers i experiències.

En aquest context neix REVIU, un projecte vinculat a l'exposició "100 objectes d'IKEA que ens hagués agradat tenir a VINÇON" amb l'objectiu de generar noves perspectives sobre el disseny i la seva funció social, com diu Juli Capella en el seu escrit.

Els tallers del projecte REVIU han estat ideats i conduïts per Curro Claret i els

arquitectes de TAKK, Mireia Luzárraga i Alejandro Muiño. La pràctica que s'ha proposat als participants és repensar i reflexionar sobre el disseny de l'habitatge i els objectes de l'entorn domèstic.

Aquest repte s'ha adreçat a entitats que treballen amb persones en situació de vulnerabilitat i que habitualment no tenen l'oportunitat de compartir les seves opinions i experiències. Les entitats que han participat en els tallers del projecte REVIU són de la Fundació Adsis, Càritas Diocesana de Barcelona i el Centre Ocupacional Grup Cooperatiu TEB.

Abans d'iniciar un projecte d'acció comunitària, cal preguntar-se com portar-lo a terme per tal d'arribar als objectius proposats. En primer lloc, és essencial definir els compromisos bàsics entre tots els participants, concretar la iniciativa per part de l'organització (institució o equipament cultural) i establir unes expectatives clares sobre el projecte.

En segon lloc, la institució promotora del projecte i els agents implicats en

el desenvolupament del mateix han de treballar conjuntament en el disseny i el pressupost. Finalment, la planificació i la calendarització són sovint els punts que requereixen major capacitat d'adaptació i flexibilitat.

Durant el desenvolupament del projecte, sovint és necessari reajustar la planificació inicial, ja que els ritmes de participació solen variar i és difícil sincronitzar agendes col·lectives. Per això, en qualsevol projecte col·laboratiu, és clau que tots els participants estiguin disposats a compartir una "caixa d'eines" mental i física, que permeti adaptar el procés als reptes i necessitats que vagin sorgint.

Aquesta adaptació pot implicar canvis en el disseny de les dinàmiques i la conducció de les sessions. Són moltes les incògnites que sorgeixen, i per això cal fomentar consensos entre els diferents equips implicats.

Per a les persones dels col·lectius que han participat en el projecte REVIU, l'experiència ha estat significativa i enriquidora. Han expressat motivació

i emocions positives perquè han vist reconeguts els seus sabers i criteris, tal com recull Clàudia Frontino en la relatoria dels tallers. Per a les educadores que han participat en l'acompanyament dels tallers també ha significat una experiència enriquidora. L'ús de diferents metodologies col·laboratives i pràctiques d'escolta activa han reforçat les seves competències en la mediació. El resultat dels tallers ha estat la generació d'unes noves narratives i representacions que han estat exposades a l'espai del passadís de la sala A i que es recullen en aquesta publicació. Amb aquest projecte el museu dona visibilitat a una diversitat de veus, mirades i sabers que parlen d'altres domesticitats.

Carmina Borbonet
Departament d'Educació del
Museu del Disseny -DHub

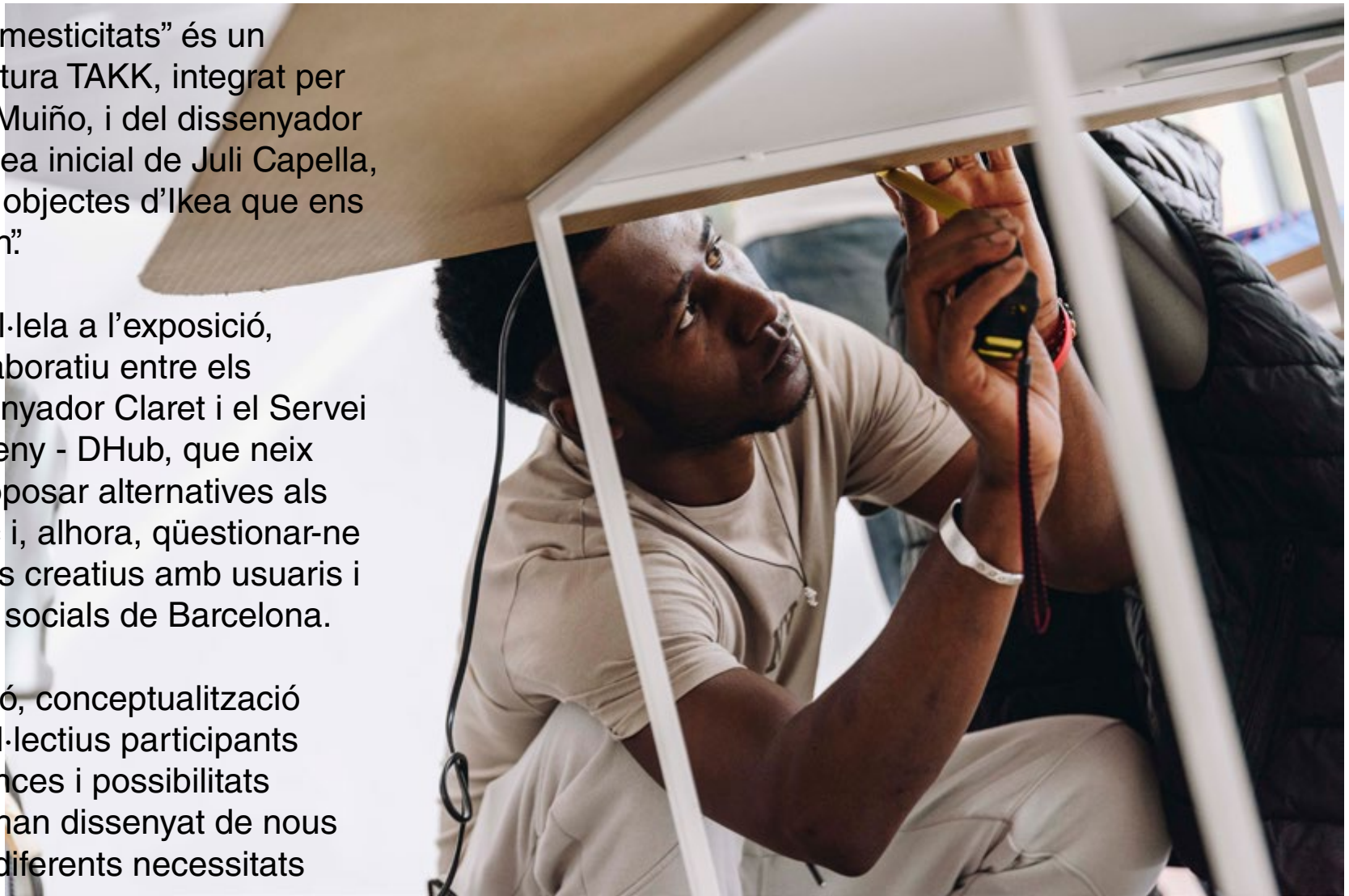

REVIU Living Lab - “Altres domesticitats” és un projecte de l'estudi d'arquitectura TAKK, integrat per Mireia Luzárraga i Alejandro Muiño, i del dissenyador Curro Claret, a partir d'una idea inicial de Juli Capella, comissari de l'exposició “100 objectes d'Ikea que ens hagués agradat tenir a Vinçon”.

El projecte, una activitat paral·lela a l'exposició, consisteix en un procés col·laboratiu entre els arquitectes de TAKK, el dissenyador Claret i el Servei Educatiu del Museu del Disseny - DHub, que neix amb l'objectiu d'explorar i proposar alternatives als models de mobiliari domèstic i, alhora, qüestionar-ne els usos mitjançant processos creatius amb usuaris i usuàries de diferents entitats socials de Barcelona.

A través de sessions d'ideació, conceptualització i construcció, els diferents col·lectius participants han discutit sobre les mancances i possibilitats dels mobiliaris quotidians i n'han dissenyat de nous perquè s'adaptin millor a les diferents necessitats personals de cadascú.

Els materials, tant mobles com peces de cartró, emprats per a la construcció dels mobles del pis pilot procedien del Circular Hub IKEA, així com del Departament de Gestió de residus de l'Ajuntament de Barcelona i SIRESA - Gestió de Punts Verds de Barcelona.

CUINA

La cuina és un espai de trobada? Un lloc de socialització o és pura logística? El grup de joves de la Fundació Adsis encarregat de pensar, dissenyar i fer realitat la cuina del pis pilot del REVIU es va fer moltes preguntes abans de començar. Per a algunes persones era un lloc de pas, perquè no els agradava cuinar o no en sabien. Per a d'altres, la cuina havia de ser una peça clau del pis on cabés tothom i s'hi pogués cuinar, menjar i parlar, tot a la vegada.

“Quan estava a la cuina de casa meva m'agradava parlar de futbol amb el meu germà.” “Doncs jo li demanava pollastre per dinar a la meua mare.” En el procés de pensar com ha de ser aquesta part del pis sorgeixen records i anècdotes que nodreixen d'idees el que serà finalment la cuina.

Com que el grup és molt gran, es divideix en dos. L'un pensa com seran els mobles de la cuina, quines alçades tindran i com es disposaran. En resum, com es pot fer que una cuina sigui accessible perquè tothom hi pugui cuinar, independentment de l'edat o la mobilitat.

L'altre se centra a prototipar vaixelles, o electrodomèstics com un microones i una nevera baixeta. També discuteixen si hi ha d'haver fogons amb gas o cal optar per vitroceràmica. Guanyen els fogons.

Una vegada pensada i maquetada la cuina, toca fer manualitats per convertir la cuina en una realitat, i de seguida van per feina retallant, mesurant, enganxant amb pistoles de silicona.

El taulell de la cuina, fet de cartró, fa uns 6 metres de llarg, molt més del que estava previst inicialment. I s'ha menjat un tros del pis destinat al bany! Ho han decidit així perquè la cuina és un espai prou important perquè tothom hi tingui cabuda i s'hi puguin fer activitats diferents a la vegada. A l'hora de muntar i unir els diferents mobles, els és un repte que l'aigüera s'aguanti, per exemple, i han de reforçar l'estructura per la part de baix.

La calaixera per guardar la vaixel·la és tot un èxit i han aconseguit combinar diferents materials. Han reutilitzat un tros de moble i hi han incorporat cartró per fer les portes. A més, han descargolat els poms d'un altre moble i els han inclòs en les portes noves.

Dalt del taulell es veu un objecte molt voluminós que crida l'atenció. Resulta que és un tagín gegant, d'uns 60 centímetres d'ample i pensat per cuinar-hi per a deu persones. “Al Marroc fem tagins més petits, però aquest és gegant”, diu un dels nois que l'ha creat.

Acabada tota la cuina i celebrat l'èxit del resultat, el grup de joves s'hi fa fotos i vídeos amb el mòbil. Amb molt d'orgull posturegen davant de la creació.

Com es poden encabir dotze persones en una habitació sense renunciar al confort i la intimitat? Els ideòlegs de l'habitació del pis, tots usuaris de Càritas, volien, a més, trobar solucions per a l'emmagatzematge i els reptes de la ventilació i les olors de les habitacions compartides.

Les experiències personals dels participants fan que les propostes sorgeixin des de les vivències i estiguin fonamentades en allò que els agrada i allò que no. "En una habitació d'hostal fa olor de tancat i pudor per les sabates de tothom que hi dorm. Amb una finestra tan gran com la que proposem nosaltres és molt millor i es pot ventilar sense problemes".

Durant el procés d'ideació i prototipatge, cada participant explica les seves propostes i es comparteixen preguntes i dubtes sobre els diferents prototips. Alguns se sorprenden de les similituds de les propostes, d'altres defensen les seves creacions. Les idees generen curiositat i alguns volen saber com es poden millorar les lliteres o com es col·locarien les escales.

Davant del repte de construir lliteres i la poca diversitat de materials resistents, es planteja la possibilitat de fer servir portes velles. Unes són portes antigues del museu i les altres venen del punt verd. A tothom li sembla una bona solució per simular les estructures dels llits. Amb potes, s'apilaran fins a construir els tres pisos que tindrà cada llitera tal com s'ha consensuat en grup.

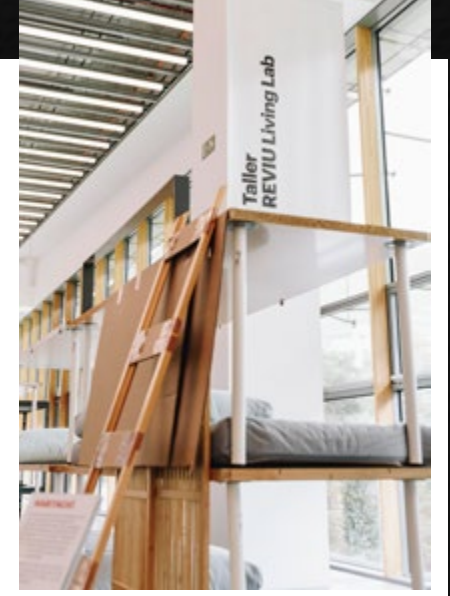
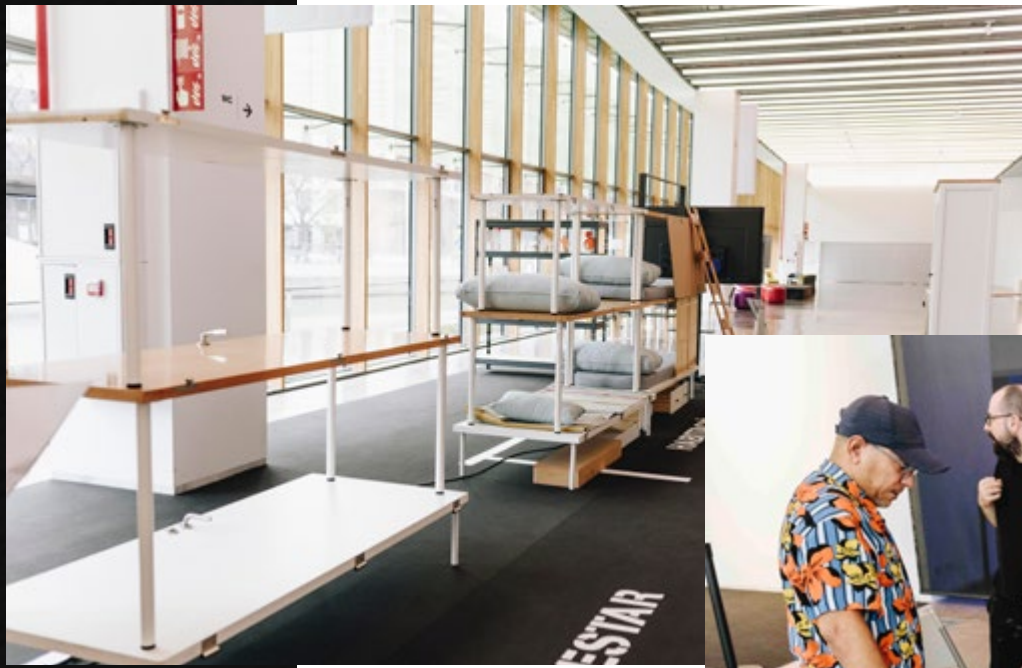
El procés de muntatge es comença desplegant les portes al terra del pis pilot i cargolant-hi les potes en cada punta. Tres o quatre cargols ja fan que les potes se subjectin bé. Se'ls dona la volta i s'apila una porta a sobre d'una altra fins a fer tres pisos.

Un repte, arribats a aquest punt, és com col·locar les estructures per tal de mantenir cert espai de pas i que les habitacions no siguin claustrofòbiques. Llits amunt i llits avall per fer les proves i trobar la forma d'encabir-les totes. "No cal cenyir-se necessàriament a l'espai dibuixat a terra, podeu transgredir les línies." El missatge

de l'Alejandro sembla que tranquil·litza una mica el grup.

És complicat mantenir la idea de balcó a l'habitació, les mides del pis, l'espai entre lliteres... Després de debatre durant molta estona, arriben a l'acord que cal muntar tots els llits i jugar amb els elements per fer-se una idea de l'espai que ocuparan realment. Un primer muntatge no convenç. El segon sembla que agrada una mica més. Finalment, es desdibuixen els límits de l'espai inicialment pensats per a cada cambra del pis i s'ocupa part de l'espai de la sala d'estar.

HABITACIÓ

Què ha de tenir un lavabo per ser funcional i divertit a la vegada? Una dutxa pot estar a l'exterior del bany?

La meitat del grup de TEB Sant Andreu que participa en el REVIU s'encarrega de pensar i construir el bany del pis. Asseguts i assegudes a voltant d'una taula gran, despleguen fulls i retoladors per deixar volar la imaginació i

conceptualitzar com volen que sigui aquest espai.

“Me'n recordo quan era petit que la meva mare em pentinava al lavabo”, diu un dels participants. “A mi em caldria llum natural per afaitar-me bé, perquè ara no m'hi veig del tot”, comenta un altre.

A alguns dels participants els agradaria tenir una dutxa a l'aire lliure perquè a Barcelona a l'estiu fa molta calor, i això ajudaria a passar millor les altes temperatures. No tenen clar com es podria integrar aquesta idea en el disseny del bany d'un pis de 50 metres quadrats, però saben que durant aquesta fase es tracta de desitjar en veu alta. Per a tot-hom és important que el bany sigui gran,

BANY

espaiós, i que tingui finestra per on entri llum natural i es pugui ventilar. També els agradaria que el bany tingués plantes i flors per fer bonic i ajudar que faci bona olor.

Es parla de sistemes de dutxa on surti l'aigua de formes diferents: mode pluja des del sostre, carxofa de tota la vida... “Com es diu la carxofa de la dutxa si no és una carxofa?”, es pregunta una de les noies. Tenir un mirall gran i ben il·luminat també és molt important per a la majoria del grup. Més enllà d'un element estètic és un element d'autocura on et pots mirar per pentinar-te, afaitar-te, maquillar-te...

A l'hora de construir, el grup es divideix en diferents tasques per parelles. La parella que s'encarrega del vàter desplega les instruccions a sobre la taula i intenten entendre-ho tot, perquè és la primera vegada que en munten un i no saben on van les peces. A estones l'Alejandro els dona un cop de mà.

L'equip encarregat de la dutxa segueix les instruccions també perquè, tot i que

sembla senzill, el pal i la carxofa tenen moltes peces petites difícils d'unir. Una vegada aconseguit, ho munten en un pal de fusta per subjectar-ho tot, afegint-hi brides.

Dues participants inclouen gespa artificial al terra. Primer marquen una línia amb retolador blau fosc per fer coincidir la gespa amb la línia que simula la paret del pis. Després tallen la gespa amb tisores amb cura i la col·loquen al lloc que ocuparà la banyera.

La parella del mirall fa servir paper adhesiu platejat, que enganxen al darrere d'un moble tipus llibreria. Els fa gràcia veure's reflectits al plàstic perquè les cares es deformen lleugerament.

La banyera és cosa d'equip, i tot el grup s'hi dedica, perquè és una peça gran de gairebé 2 metres de llarg que es converteix en la cirereta del bany.

Per activar el pensament durant la dinàmica, en Curro convida el grup de TEB Sant Andreu a pensar moments agradables (o desagradables) que hagin passat a les sales d'estar de casa seva. "Jo recordo les nits de Cap d'Any al menjador de casa menjant el raïm i sentint el rellotge com marcava l'hora."

Els participants comenten que el menjador és un lloc important per fer-hi moltes coses en soledat o en companyia. Les plantes són elements rellevants, i també és important que hi hagi un bon sofà, una taula per menjar o jugar a jocs de taula. De fet, el sofà es converteix en un dels elements principals d'aquesta sala d'estar. S'hi pot fer la migdiada, parlar,

treballar amb l'ordinador, llegir, jugar a la consola, menjar...

En el procés de construcció, precisament el sofà pren protagonisme. Es construeix una base de fusta reaprofitant una porta i se li posen rodes, per aconseguir l'estructura del sofà que s'ha dissenyat. Una vegada acabada aquesta base, se'n fa una altra exactament igual, també amb quatre rodes. Encertar els cargols als forats petits per collar-hi les rodes és una mica difícil i alguns participants necessiten un cop de mà, altres s'hi entenen sense pressa. Altres tenen molta energia i cargolen massa ràpid, i el cargolador elèctric fa un soroll fort.

SALA D'ESTAR

Una altra part del grup es dedica a fer realitat uns coixins una mica surrealistes que s'han ideat en la sessió de prototipatge. Els fan amb peces grans de cartró que van doblegant i malejant amb esforç. Al coixí petit s'hi pinta un joc del parxís amb la idea de fer-lo servir també de taulell. El segon coixí es fa més gran i allargat sense decorar tant, perquè suposa molta estona doblegar el cartró i fer-lo flexible.

S'incorpora gespa artificial que sobra del bany a l'estructura de sota del sofà, perquè es convertirà en un minigolf. A la vegada, s'afegeix una jardinera en un lateral del sofà i un parell de plantes

fetes amb cartró i pintades de colors per donar-li encara més alegria a aquesta sala d'estar.

"He estat fent la taula amb el senyor [assenyalant en Curro] *dale* que te pego amb el cúter", diu una de les participants després d'acabar l'estructura que servirà de tauleta davant del sofà.

El grup que ha fet possible la sala d'estar, tot i que ha fet moltes creacions diferents, ha tingut clar des de l'inici que aquest és un lloc per crear-hi records i viure bons moments.

Els tallers REVIU es van fer durant els mesos d'octubre i novembre del 2024 al Disseny Hub Barcelona (DHub). Tres associacions de col·lectius diversos, Fundació Adsis, Càritas Diocesana de Barcelona i el Centre Ocupacional Grup Cooperatiu TEB van participar en una sèrie de tallers amb l'objectiu de repensar l'habitatge contemporani des de diferents perspectives. Cadascun dels grups va treballar sobre una estança de la casa dissenyant-la, prototipant-la i produint-la. L'asseblatge d'aquestes estances és el pis de 50 metres quadrats que es va exposar al DHub juntament amb píndoles audiovisuals del que va passar en aquests dies.

Passats dos mesos del final del projecte REVIU, va tenir lloc una conversa entre Curro Claret, Alejandro Muñoz i Mireia Luzárraga per avaluar els processos viscuts i reflexionar sobre les qüestions que n'havien pogut sorgir. La conversa va tenir lloc el dia 23 de desembre de 2024 a Madrid i Barcelona.

ALEJANDRO

Aquest projecte va començar molt abans dels tallers. En molts moments, les nostres converses han girat entorn d'una qüestió que segueix sent rellevant: És pertinent que aquest treball s'exhibeixi en el mateix espai que exposicions com "100 objectes d'IKEA..." o "Loceà parla"? Em pregunto si un projecte com aquest, en el qual deliberadament no hem intervingut com a dissenyadors, té cabuda com a peça de museu. D'una banda, trobo molt valuós contribuir a desmitificar la idea del museu com un lloc destinat a conservar tresors o a representar l'"alta cultura." Qüestionar la noció del museu com a emblema "del que està ben fet" i obrir l'espai expositiu a altres veus em semblava una forma pertinent de desafiar aquestes idees.

Tanmateix, em preguntava si el mer fet d'incorporar certs col·lectius era suficient per justificar la nostra presència en aquest espai, especialment considerant les limitacions de dedicació i pressupost sota les quals es va desenvolupar el projecte.

Ara, després de completar el procés, crec que és summament rellevant que projectes així visquin amb exposicions. Les setmanes de tallers van generar dinàmiques molt interessants, i el fet d'abordar l'àmbit domèstic des de perspectives diferents a les d'Ikea o Vingon permet a l'espectador enriquir-ne la visita amb una diversitat de mirades més àmplia.

CURRO

Em sembla molt pertinent el que plantejes, i, per a mi, alguns d'aquests dubtes encara persisteixen avui, però comparteixo amb tu que aquesta convivència, encara que estranya per al visitant, ens fa entendre el museu com un espai viu.

Hem prioritzat crear un espai on les participants puguin expressar i compartir les seves experiències, encara que això exigeixi renunciar a un desenvolupament material més elaborat. La rapidesa i senzillesa de la

materialització han permès centrar-nos en la discussió i a exterioritzar idees i visions en qüestions de l'espai domèstic.

MIREIA

Una altra idea interessant que ha sorgit per a mi, i crec que també per a l'Alejandro, és com el treball de Takk es desenvolupa molt còmodament en el context d'un museu, ja sigui d'arquitectura o d'art contemporani. Sempre hem vist les exposicions com a espais per especular, explorar altres formes d'habitar i repensar relacions multispecie. No obstant això, aquest projecte ens ha revelat les limitacions de la tipologia de museu.

El nostre treball tracta de qüestionar els principis moderns entorn de l'arquitectura, l'habitatge contemporani i les formes d'habitar el planeta. Però ara veig que no està desafiant una cosa fonamental: la institució del museu. Aquest projecte, més modest en objectius i pressupost que altres que hem fet, ha generat nombrosos problemes en aquesta institució com ara les limitacions d'ús, una burocràcia descontextualitzada i alguns desajustos entre les necessitats de l'espai i dels qui l'ocupen. Una cosa tan senzilla com construir maquetes de cartró ha posat en evidència incongruències en el que hauria de ser un espai de creativitat, pensament crític i avenç cultural.

Encara que no solem treballar amb aquest format, aquest procés també ha fet que replantegem el nostre model de treball en altres projectes. Si els museus, que sovint es perceben com dinosaures culturals immòbils, estan tan còmodes amb el que fem, potser no els estem desafiant prou. Aquest aprenentatge, encara que inesperat, m'ha semblat molt valuós com a part del procés.

CURRO

El curiós és que, encara que les portes estan obertes, quan intentes passar a l'acció, tot es complica. És com si et convidessin a ballar i, quan comences, se sorprendessin perquè no ho fas com esperaven. Aquest

projecte, encara que petit i modest, va posar en evidència aquestes tensions.

Treballem amb un grup de persones que mai havia entrat al museu, potser ni tan sols sabia que existia, i que veien el disseny com quelcom aliè, llunyà. Recordo les primeres converses, en què intentàvem abordar com entenien ells aquesta paraula. Per a molts, repensar o proposar alguna cosa és fora del comú, almenys conscientment. Però, al mateix temps, en les seves vides diàries, probablement han hagut de ser més actius i propositius que molts altres. Aquesta experiència ha estat reveladora. Ens ha permès no només repensar com es gestionen aquestes activitats, sinó també qüestionar si el museu està preparat per acceptar la incertesa i les respostes inesperades que sorgeixen quan realment s'obre a la societat.

ALEJANDRO

És clar, no sé si te'n recordaràs, però en un dels primers tallers, en presentar-me, vaig dir: "Soc arquitecte, però no construeixo edificis grans; m'agrada més treballar amb les mans i crear coses petites." Més tard, un dels educadors em va demanar que expliqués què significava ser arquitecte, si això era dissenyar cases o construir-les. En aquell moment em vaig adonar que estava parlant des d'una posició que no compartien les persones amb les quals treballàvem al taller. Va ser revelador. Em va fer reflexionar sobre què significa realment ser arquitecte, tant en l'aspecte material com en el conceptual, i com es podia comunicar d'una manera més accessible.

Aquesta reflexió és una cosa positiva que m'emporto d'aquesta experiència. Em va ajudar a entendre que la meua posició, hegemònica i normativa, està lluny de ser comú. No és necessàriament la més inclusiva o representativa.

I això es relaciona amb els resultats del taller. El pis dissenyat és sorprenent: molt millor que el 95% dels habitatges que es

construeixen a Barcelona, públics o privats. Vam aconseguir ajustar-nos al límit de 50 metres quadrats i sense excedir pressupostos raonables. Tot i així, el que va sortir va ser un espai increïble, funcional i atractiu. Aquest resultat no només parla del que aconseguim en el taller, sinó també de com, treballant des d'altres perspectives, podem desafiar les normes i produir alguna cosa significativa. No us sembla així?

MIREIA

Hi estic totalment d'acord. A Barcelona la majoria de persones vivim en pisos basats en una tipologia d'habitatge burgès en dimensions reduïdes, amb una distribució en passadissos i habitacions, i programes dissenyats per a famílies nuclears i normatives. Aquest model es repeteix en tota la cultura occidental. No obstant això, el pis dissenyat ha estat capaç de posar fi a aquesta norma. El resultat ha estat un espai que proposa formes d'habitar més solidàries i models de família no heteronormatius.

L'habitació comunal, la cuina compartida i les àrees per fomentar trobades i relacions interpersonals contrasten amb els pisos tradicionals de Barcelona, que no faciliten aquest tipus de xarxes de cures o convivència col·lectiva.

El pis final planteja alternatives rellevants per a maneres de convivència futura, i ofereix pistes sobre com adaptar-nos a les necessitats d'una societat diversa i en constant transformació.

CURRO

Una de les coses més evidents d'aquest projecte és com l'organització tradicional de l'habitatge, amb espais assignats a funcions específiques (dormitori, sala d'estar, cuina), es veu qüestionada. Des del primer taller, en introduir la variable de dissenyar per a dotze persones en un espai pensat per a tres o quatre, va quedar clar que el model habitual no responia a aquestes necessitats.

Al principi, propostes com eliminar la separació tradicional entre habitacions van generar sorpresa i incomoditat entre alguns participants. No obstant això, a mesura que avançava el procés, es van entendre les virtuts d'aquests canvis. Per exemple, convertir l'espai comú en una àrea multifuncional generava noves formes de convivència i responia millor a les necessitats d'un grup nombrós.

Recordo una anècdota: durant un taller, dos visitants van reaccionar a aquestes idees tornant instintivament al model estàndard, defensant que "la gent dorm en habitacions". No obstant això, per als assistents, després de la segona sessió, ja no tenia sentit tornar enrere. Ells mateixos, des de les seves experiències directes, argumentaven que dormir amb més persones en un espai compartit obria noves possibilitats que una habitació convencional no oferia.

ALEJANDRO

Aquesta reflexió planteja una paradoxa fonamental: La societat demana un tipus d'arquitectura o és l'arquitectura la que modela la societat? Aquesta relació bidireccional subratlla la importància de processos com aquest, en què s'exploren límits i es desafien els models tradicionals d'habitar. Per exemple, pensar en dotze persones vivint juntes en un espai dissenyat des de noves premisses obliga a qüestionar les estructures habituals que perpetuen exclusions i limitacions.

El treball d'arquitectes i dissenyadors no s'hauria de limitar a reproduir models existents que, sabem, generen desigualtat i exclusió. Encara que no sempre se'ns demani explícitament, tenim la responsabilitat de proposar noves formes d'habitar que responguin a les necessitats d'inclusió, coherència amb el context actual i obertura a diverses formes de vida. No n'hi ha prou amb esperar que la societat canviï per després adaptar l'arquitectura a aquesta nova

realitat. Al contrari, el disseny ha de ser un motor que impulsi aquests canvis socials. L'arquitectura no hauria de ser únicament un servei que reforci una societat existent, sinó un agent actiu de transformació. Això implica assumir riscos i responsabilitats, fins i tot quan no es reconegui o demani directament. Proposar models alternatius és fonamental perquè l'arquitectura, igual que la societat, té un poder recíproc: ambdues s'influeixen mútuament. Per tant, en dissenyar espais que qüestionin els esquemes convencionals i se n'allunyin, podem contribuir a forjar societats més inclusives i justes.

CURRO

Una cosa que m'ha resultat molt bonica d'aquest procés és com s'ha qüestionat la jerarquia organitzativa tradicional a la llar, en què els pares o caps de família solen tenir privilegis en els millors espais o condicions. En aquest model, cada individu s'ha sentit valorat amb la mateixa cura, esforç i consideració, la qual cosa va quedar molt clara en espais com la cuina. La idea de dissenyar taules i taulells a tres altures, per adaptar-se tant a grans, petits i fins i tot als animals, reflecteix perfectament aquesta lògica inclusiva.

Es tracta d'una arquitectura que no només organitza espais, sinó que també reforça valors d'igualtat i respecte mutu, i genera un entorn on cada persona té el seu lloc i la seva agència reconeguda.

MIREIA

Jo crec que això també té molt a veure amb els qui prenen les decisions en aquest cas: els joves. Ells, d'alguna manera, no es veien reflectits en com es dissenyen actualment les cuines o les taules de treball en aquests espais. La seva participació va ser fonamental per qüestionar aquestes normes tradicionals i proposar solucions que realment incloguessin a tothom.

CURRO

Això sí, si som autocrítics, em pregunto si un visitant que hi passa de forma casual realment capta aquesta idea. Encara que hi està reflectida, potser no sigui tan evident, potser per com es va construir amb materials com el cartró. Però mira, com dius, des dels joves va sorgir una proposta tan senzilla i natural en tan poc temps, com si per a ells fos una cosa òbvia des del començament.

Sí, crec que aquesta instal·lació exigeix certa curiositat del visitant, una mica d'esforç per la seva banda per desxifrar el que s'hi proposa.

Aquesta instal·lació requereix una actitud més activa, una cosa diferent d'altres experiències més immediates que entren fàcilment pels ulls. És una invitació a fer un esforç, a llegir entre línies.

ALEJANDRO

En aquest sentit crec que és fonamental el paper que ha tingut la Clàudia en la relatoria, transcrivint tot el que ha succeït durant aquest temps. Això es reflecteix en diferents formats, com el vídeo, els textos a les cartelles o, probablement, en aquesta publicació.

TALLERS

IDEACIÓ

Curro Claret

TAKK (Mireia Luzárraga i Alejandro Muiño)

COORDINACIÓ

Carmina Borbonet

Luis Miguel García

EDUCADORES

Fragment Serveis Culturals:

Maria Aguilera, Sergi Díez, Gerard Galián,
Kevin García, Teresa Roig , Laia Torrents

RELATORIA I FOTOGRAFIES

Claudia Frontino (Agència Talaia)

VÍDEO

Mireia Bordonada i Júlia Farràs (MiRu)

ENTITATS PARTICIPANTS

Fundació Adsis:

Abdou Karin Saar

Adam Siade

Amine Rachdane

Ayoub Mazouar

Baye Ndiaye

Boubacar Diallo

Elhousin Ousidi

Hassim Aghrod

Ismail Laouziny

Lamin Aidara

Leandro Gjoka

Mafuz Hamza

Maimuna Jammeh

Maria Gabriela Olmedo Carranco

Meheraj Hussais

Niema Chrif El hassani Ghailani

Soulaymane Manneh

Amb l'acompanyament de Sabrina Pécora i

Pere Rodríguez Pujol, educadors

Càritas Diocesana de Barcelona:

Carlos Humberto Amador Santos

Carlos Manuel Méndez Hernández

Deyvis Abel Parado Zapata

Douiniane Baarab

Francis Temitope Owoniyi

Youssef Alhi

Amb l'acompanyament de Marta Clusellas

Cabanas, tècnica del Programa Sense Llar i

Habitatge i Ruben Rubio Romeo, educador

Social als Pisos Compartits Ramon Albó,

Pis de Joves d'Hospitalet i Pis de Joves de

Cornellà

Centre Ocupacional Grup Cooperatiu TEB

Alex Pedret Piñol

Anna Pinar Cabeza de Vaca

Damaris Anfruns Martín

Eduard Tomàs Criado

Enric Rovira Marsal

Gemma Guerrero Gonzalez

Juan Antonio Caro Baena

Marc Cereza Patón

Mario Kulic Cobas

Marta Berga Muñoz

Pablo Ignacio Greño Coll

Pilar Viso Ordoñez

Santiago García Abenza

Amb l'acompanyament de Xavi Barranco i

Núria Sarri Espinosa, educadors

Amb la col·laboració de:

Circular Hub IKEA

Departament de Gestió de residus de

l'Ajuntament de Barcelona i SIRESA -

Gestió de Punts Verds de Barcelona

PUBLICACIÓ

EDITA

Ajuntament de Barcelona

Institut de Cultura

Disseny Hub Barcelona

TEXTOS

Carmina Borbonet

Curro Claret

Mireia Luzárraga i Alejandro Muiño (TAKK)

Juli Capella

Claudia Frontino

COORDINACIÓ EDITORIAL

Patricia Altimira Ávalos

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA

Linguaserve

DISSENY GRÀFIC I MAQUETACIÓ

Mireia Domènech Pallarès i Silvia Iruela

Lacuesta

Tots els drets reservats

© de l'edició, Disseny Hub Barcelona

© dels textos, els seus autors

© de les fotografies, els seus autors

Barcelona, 2025

Aquesta publicació s'acull a la llicència

Creative Commons CC BY-NC-ND

DL B-4188-2025

